

Iklesiastis-Antahi'zane Vahe'mofo Naneke Antahi'zane Vahe'mofo Naneke

Mikazama hu'zamo'a agafa'a omane'ne hu'ne naneke

¹ Rempi humi ne' Deviti nemofo Jerusalemi kumate kini ne' Solomoni naneke. ² Rempi humi ne'mo'a huno, Mika zamofona agafa'a omaneno! Agafa'a omanegeni, ana maka zamo'a agafa'a omnetfa hu'ne. ³ Vahe'mo'za tusi amuhu hu'za ama mopafina eri'zana e'nerizanagi, ana eri'zampintira na'a erifore hugahaze? ⁴ Vahera efore huno frino nevanigeno, ru vahera ete efore huno frino nevianagi, ama mopamo'a mevava huno ne-e. ⁵ Maka nanterana zagemo'a hanatiteno evuno kinagama segeno'a ufreteno, ete agareno anama hanati'nere enevie. ⁶ Hagi zaho'ma eriana sauti kazigati erino vuno ome arugagino, ete noti kaziga vuno ome arugagino, zahora erino kagigagi nehie. ⁷ Hagi maka timo'za kampui hanatite'za vu'za hagerimpinke unefrazanagi, hagerimo'a avira note. Hagi ana timo'za hagerimpima vute'za, ete anama hanati'nazareti eme aru hanati'za ete hagerimpina nevaze. ⁸ Maka ama mopafi zantaminku'ma antahintahima hu'zamo'a, tusiza huno tavesra nehiankita hu amara hugara nosune. Tavumo'a rama'a zantmi negeanagi, mago'ane ke'nia agesage nehie. Anahukna huno tagesamo'a rama'a keaga nentahianagi,

mago'ane antahinia agesage nehie. ⁹ Hakare zama menima fore'ma nehia zana, korapa fore hu'nea zamo fore nehie. E'ina hu'neankino ama mopafima fore'ma nehia zantamina magora kasefa zana forera nosianki, korapa fore hu'nea zantmi fore nehie. ¹⁰ Mago'mo'a huno amazana kasefaza fore nehianki keho huno osugahie. Na'ankure mika'zana korapa fore osu'nonkeno fore hu'neaza ete fore nehie. ¹¹ Korapama fore'ma hu'nea zantaminkura antahintahia osu zamagenekanize. Hanki henkama fore'ma hanaza vahe'mo'za menima nehu'na zantaminkura zamage akanigahaze.

Knare antahi'zamofona agafa'a omne'ne hu'nea naneke

¹² Nagra Rempi huzmi ne'mo'na Jerusalemi kumate mani'ne'na, Israeli vahe kinia mani'na kegava huzmante'noe. ¹³ Ama mopafima me'nege'zama maka zama nehaza zana, nagra knare antahi'zanteti, refako hu'na ke'na antahi'nama huana Anumzamo'a tusi knaza vahe'mofona kofintegeni, knazana e'nerize. ¹⁴ Mika zana ama mopafima nehaza zama koana, agafa'a omane'za nehazanki'za, zaho'ma avararizankna nehaze. ¹⁵ Kazakinesia zana azeri fatgo osugahane. Hagi omne'nenia zana ohamprigahane. ¹⁶ Nagra'agura amanage hu'na hu'noe, mika Jerusalemi kumate'ma efore'ma hu'za kinima mani'ne'za vahe'ma kegavama huzmante'naza, kini vahetmina zamagatere'na nagra knare antahi'zana eri'noe. Kote'ma mani'zama e'naza kini vahetmina zamagatere'na, rama'a knare antahi'zane, antahintahizanena

eri'noe. ¹⁷ Ana hute'na ete knare antahi'zane neginagi antahi'zane erinte'na refko hu'na ke'noanagi, e'i ana zampinti'ma ke'na eri fore'ma huana, e'i ana zamo'enena zaho'ma arotagoma hiankna hu'ne. ¹⁸ Na'ankure rama'a knare antahintahima eri zamo'a rama'a kasu zampi manigahane, mago'anema rama'a antahintahi zama eri'zamo'a anahukna hunka mago'ane mareri agatere kasunku zampi manigahane.

2

Muse zampine fenoma antezampina agafa'a omane'ne hu'nea naneke

¹ Nagra amanahu antahintahi hu'noe, Menina muse zampima knare zama me'nesigura refko hu'na kesue hu'noe. Hianagi ana muse zampima koana agafa'a omne'ne. ² Hagi musema nehuno kiza zokagoma hu'zana agafa'a omne avu'ava zankino, mago knare zana eri forera osugahie hu'na hu'noe. ³ Ama mopafima vahe'mo'zama osi'a knafima mani'neza musema nehazaza ke'nue hute'na, waini tina nene'na musena nehu'na, neginagi avu'ava zana hu'noe. ⁴ Hanki ra eri'za eri'na tusinasi nontami kinate'na rama'a waini hozaramina nentina, ⁵ rama'a hoza nente'na, agona agona ruzahu ruzahu zafa ragama renentea zafaramina rama'a kri'noe. ⁶ Ana nehu'na tintamina ahentragi'na ana tirupinti tina afina zafa hoza tina ami'noe. ⁷ Kazokzo eri'za vene'nene a'nanenena mizasena zamavroge'za nonifina mani'ne'za mofavreramina kase hakare hu'naze. Hagi ko'ma mago'a kini vahe'ma Jerusalemima kinima mani'naza vahera, zamagatere'na

rama'a sipisipi afutamine meme afutaminena ante'noe. ⁸ Ana nehu'na kuma'nifintira rama'a silvane golinena zogina eri atru nehu'na, ru kini vahe'mo'zama namiza fenonena rama'a ante'noe. Hagi zavenama nehe'za zagamema hu vahera, vene'nene a'nanenena rama'a zamavroge'za kumanifina emani'naze. Ana nehu'na nagra'a nazeri muse hanufi nehu'na henka a'anea rama'a knare'nare a'nene eri'noe. ⁹ E'ina'ma nehu'na ko'ma Jerusalemi kumate'ma kinima mani'za e'naza vahetmina zamagatere'na rama'a feno ante'noe. Ana hugeno knare antahi'zamo'a nagri'ene me'ne. ¹⁰ Ina zanku'ma navesia zana amane e'neri'na, inanknahu musezama hunaku'ma huazana amane hu'noe. Ana nehu'na tusi muse hu'na eri'zana eneri'na, ana eri'zamofonena'ama efore'ma hiazana ke'noe. ¹¹ Hianagi maka zama hankaveniama atre'na erifore hua zantmima koana, ana zantamina agafa'a omane'ne. Amane zahoma avaririankna hu'noe. Mago knare zana ama mopafina kena eri amara osu'noe.

Knare antahi'zampine neginagi antahi'zampinena agafa'a omnene hu'nea naneke

¹² Hanki knare antahi'zane neginagi antahi'zanema erinte'na refkoma hu'na koana, henkama efore hania kini ne'mo'a tro'ma osu'nesua zana, naza tro hugahie? Maka zama tro'ma haniana, nagra ko tro hu'noaza tro hugahie. ¹³ Nagrama nagesama antahuana, masamo'ma hanizama agatereankna huno, knare antahi'zamo'a neginagi antahi'zana agatere'ne. ¹⁴ Na'ankure knare antahi'zane vahe'mo'a kama neviankana negeno nevianagi,

neginagi antahi'zane vahe'mo'a hanimpi nevie. Hagi mago zama keama'ma huana ana taregamokea magozahu hu'na'e. ¹⁵ E'inahu'za me'nege'na nagra amanahu antahintahi hu'noe, neginagi vahetema fore'ma hania zamo'a, ana hukna za nagritera fore hugahie. E'ina hu'neanki knare antahi'zamo'a nankna knare'za erifore huramigahie. Knare antahi'zama eri'zamofona agafa'a omane'ne. ¹⁶ Na'ankure knare antahi'zane vahe'mo'za neginagi vahe'mo'zama nehazaza hu'za frisage'za zamage akani zamantegahaze. Vahe'mo'zama maniza vanafina, ana tare kevufi vahekura zamage akanizmantegahaze. Ana hanigeno neginagi vahe'ma friaza huno knare antahintahine vahe'mo'ma fri'nige'za zamage akanintegahaze. ¹⁷ E'i zanku asimu'ma erino ama mopafima mani zankura tusi navesra nehie. Na'ankure mika zama hua zamo'a asunku zanke'za avreno eme nenamie. Tusi amuhoma huta maka zama hu'na zamo'a agafa'a omne'neanki, amne zaho'ma avaririankna nehune.

Amuhoma huno eri'zama eri fore'ma hu'zamo'a agafa'a omanene hu'nea naneke

¹⁸ E'ina hu'negu maka zama ama mopafima amuhoma hu'na eri fore'ma nehua zankura, tusi'za huno navresra hie. Na'ankure ete ru vahe azampi maka zama amuhoma hu'na eri fore'ma hua zantamina atre'na vu'zanku navesra hie. ¹⁹ Hagi nagri noma erisia nera, knare antahi'zane nepi, neginagi antahi'zane nepi, nagra antahi'na ke'na osu'noe. Hianagi maka zama amuhoma hu'na eri fore'ma hu'noa zantamina, ana vahe'mo kegava hugahie. Na'ankure ana

zantamina knare antahi'zanteti erifore hu'noe. E'inahu zamo'enana agafa'a omne'ne. ²⁰ E'ina hu'negu ama mopafima tusi amuhoma hu'na eri fore'ma nehua zantaminkura antahintahia hu'na namentintia nosue. ²¹ Mago'a vahe'mo'za knare antahintahi zamireti'ene antahi'za zamireti'ene maka zantamina eri retro huntete'za, amuho hu'za erifore osu'naza vahetmimofo zamazampi ana zantamina nentaze. Ama ana zama kogeno'a agafa'a omnegeno rankefoza fore nehie. ²² E'ina hu'neanki mago'mo'ma amuhoma huno eri'zama eria zampintira naza erifore nehie? ²³ Na'ankure maka kna eri'zama eruna zamo'a ata zane, asunku zanena avreno eme neramigeno, kenage'ene feru'enena antahintahi timo'a eri'zana eri vava nehie. E'ina hu'neankino maka zamo'a agafa'a omne'ne. ²⁴ Amuhoma huno erifore'ma hia ne'zama neneno, tima neneno musenkasema hu'zamo'a mago'a zama hu'zana agatere'ne. E'i anama huno musema hu'zama ke'na antahi'nama huana, Anumzamofontegati ana zana ne-e. ²⁵ Na'ankure Anumzamo'ma azama osanigeno'a mago vahe'mo'a agra'a hankaverera ne'zana erifore huno neneno musena osugahie. ²⁶ Anumzamo'a agrama musema nehia zama nehaza vahera knare antahintahi zane, muse zanena nezmie. Hianagi kumi vahe'mo'zama feno vahe'ma nesazageno'a Anumzamo'a ana fenozmia erino agri'ma avesia avu'ava'ma nehaza vahe nezmie. E'i ana zamo'enana agafa'a omne'neankino amne zaho avaririaza nehie.

Mika'zama fore'ma hu kna metere hu'ne hu'nea naneke

¹ Ama mopafina maka'zama fore'ma hu kna metere higeno, maka'zama hu kna metere hu'ne. ² Vahe'ma kasente kna megeno, vahe'ma fri kna me'ne. Hoza hankare kna megeno, hozama hamare kna me'ne. ³ Vahe'ma ahefri kna megeno, vahe'ma azeri knamare kna me'ne. Maka'zama tapagema hutre kna megeno, ete kasefa'ma azeri otino ki kna me'ne. ⁴ Zavite kna megeno, kizamare kna me'ne. Asunku'ma hu kna megeno, musema huno avoma hage kna me'ne. ⁵ Havema erino ometre eme atrema hu kna megeno, havema zogi atru hu kna me'ne. Vahe'ma azeri anuki kna megeno, vahe'ma azeri anuoki kna me'ne. ⁶ Keonke zanku'ma hake kna megeno, avresra huno'ma ohake kna me'ne. Mago'a zama erinte kna megeno, ante'nea zama eritre kna me'ne. ⁷ Kukenama tagato hu kna megeno, tagato'ma hu'nea zama rehati kna me'ne. Kema osuno mani kna megeno, keagama hu kna me'ne. ⁸ Vahe'ma avesinte kna megeno, vahe'ma avesrama hunte kna me'ne. Ha'ma hu kna megeno, ha'ma osuno rimpafru huno mani kna me'ne.

⁹ Vahe'mo'ma tusi amuhoma huno eri fore nehia zamo'a, na'a knare'za eri fore nehie? ¹⁰ Anumzamo'ma knazama tagumpima nentea zana nagra ke'noe. ¹¹ Anumzamo'a mika zana kna fatgo'are knare zantfa huno tro hunte'ne. Ana nehuno manivava zana Anumzamo'a vahe'mofo tumopi ante'ne. Ana hu'neanagi Anumzamo'ma tro'ma hunte'nea zana eseteti'ma agafa huno vuno atumpare'ma vu'nea zantamina

vahe'mo'a ke vagaore'ne. ¹² E'ina hu'negu mago'zama ke'na antahinama huana, muse nehuno knare avu'ava'ma hu'zamo maka'zana agatere'ne. ¹³ Maka amuhoma hu'zama eri fore'ma hanaza ne'zane, tinena nene'za musena hiho. Na'ankure e'i ana zantamina Anumzamo museza neramie. ¹⁴ Nagra antahi'na ke'na huana, Anumzamo'ma tro'ma hu'nea zantera mago vahe'mo'a kasefa zana tro huntege, eri atregera osugahie. Anumzamo'ma tro'ma hunte'nea zana Agra ko tro hunte'neankino, mevava hugahie. Vahe'mo'zama Agri agoraga'ama mani'ne'za mono'ma huntessagu Anumzamo'a tro hunte'ne. ¹⁵ Mika zama menima fore nehia zana, ko fore hu'nea zamo ete efore nehiankino, ama ana zamo'a henka fore hugahie. Na'ankure Anumzamo'ma ko'ma eri fore'ma hu'nea zanke eri fore huvava nehie.

Vahe'mofo nomani'zamo'a knarera osu'ne

¹⁶ Mago zama ama mopafima koana, fatgo avu'ava'zama huga'zana netre'za, fatgo osu avu'ava zanke nehaze. ¹⁷ E'ina hige'na amanahu antahintahi nagu'afina antahi'noe, Anumzamo'a fatgo vahe'ene kefo avu'ava'ma nehaza vahera keagare refko huzmantegahie. Na'ankure maka zama hu kna metere hu'neankino, miko tavutavara refko hugahie. ¹⁸ Hagi vahekura amanahu antahintahi nagra antahi'noe, zagagafa kna hu'none hu'zama ke'za antahi'zama hanagu Anumzamo'a vahera rezmaheno nezamage. ¹⁹ Na'ankure zagagafare'ma fore'ma hania zamo'a, vahetera fore hugahie. Zgagafamo'zama nefri'zaza hu'za vahe'mo'za nefrize. Magore

huno vahe'mo'a zagagafa agateore'neanki, zagagafane vahe'enena mago zanke hu'na'e. E'ina hu zamo'a agafa'a omaneno knarera osu'ne. ²⁰ Vahe'ene zagagafanema frisa'ana kugusopa segaha'e. Kugusopareti regripeno tro huzanante'negu, ete frisukea kugusopa segaha'e. ²¹ Vahe'mofo avamumo'a anagamu marenerisigeno, zagagafamofo avamumo'a mopafi ufregahie hu'za mago'a vahe'mo'za nehazanagi, tagra tamage kea ontahi'none. ²² E'ina hu'negu amuhoma huno'ma mago vahe'mo'ma eri fore'ma hania zana erinteno neneno musenkase hino. Na'ankure e'i amuhoma huno'ma eri'zama eri'nea zamofa mizane. E'ina hu'neankino henkama fore'ma hania zamofona, iza knarera hu'nea averi hugahie?

4

Vahe'ma knama amino azeri haviza hu zamofa naneke

¹ Hagi mago zama koana, ama mopafina vahe'ma knama amino azeri havizama hu zamo'a mevava huno nevig'e'na ke'noe. Ana nehige'za vahe'mo'za zavira netazanagi, vahe'mo'za zamazeri amnea nosaze. Vahe'ma knama zamiza zamazeri havizama nehaza vahera hanave vaheki'za, hanavezmi omane vahera zamazeri haviza nehaze. ² E'ina hige'na fri'naza vahe'mo'za tasimu'ma erita mani'nona vahera tagatere'za musena nehaze hu'na nagesa antahi'noe. ³ Hianagi knare zantfama hu'neana, kaseozmantenage'za ama mopafima havi avu'avazama onke'naza vahe'mo'za knarera hu'naze. ⁴ Hagi mago'zama koana, maka eri'zama

vahe'mo'zama hankavezmima eri zamavuga atre'zama enerizana, tava'ozmire'ma nemaniza vahe'mokizmi zante kezmanunu nehu'za, anahu kna vahe asenaku amuhua hu'za eri'zana e'nerize. Hianagi ama ana zamo'enena agafa'a omaneza tro nehazankino, zaho'ma avarirankna nehaze. ⁵ Hagi neginagi vahe'mo'za eri'zana e'ori zamazana renamagiza mani'za zamo hige'za, zamagra zamagakura nehu'za fri'zana nehaze. ⁶ Hagi nagesama antahuana, osi'a fenoma anteno fruma huno mani'zamo'a, tusi amuhua huno rama'a fenoma eritru hu'zana agaterene. Na'ankure rama'a zama eri atruhu antahintahireti'ma amuhoma huno eri'zama eri zamo'a, agafa'a omneno zaho'ma avarirankna nehie. ⁷ Hagi mago'ma agafa'a omane zama ama mopafima ke'noana ama'nahu knaza ke'noe. ⁸ Mago ne'ma afu agna'ma omanigeno, mofavre onte'neanagi, tusi amuhua huno eri'zana erino fenona eritru nehianagi, ana zamo'a knarera hunonte. Hianagi amanahu agenoka agra'a antahinonke, Izanku hu'na ama eri'zana e'nerue? Na'a hige'na maraguzati'na erizantera nehu'na musena hu'na nomanue huno nehie. Ana maka zamo'a agafa'a omne zamo kna nemie. ⁹ Tare vahe'mokema eri'zama eri'zamo magoke vahe'mo'ma eri'zama eri'zana agatere'ne. Na'ankure taremokea oza aza huke eri'zana erigaha'ankino, knare hugaha'e. ¹⁰ Hagi mago'mo'ma traka'ma hanigeno'a, magomo'a azeri otigahie. Hianagi trakama hanigenoma azahu vahe'ma omani'nimofona kasunku hunto. ¹¹ Anahu kna huno, taremokea magopima masena'ana amuhua huke masegaha'e. Hianagi

magokemo'ma agraku'ma masesiana inankna huno amuhua hugahie? ¹² Magoke vahera ahe'za azeri haviza hugahazanagi, tare vahe'mokea hara huke ohevri ahevri (oza aza) hugaha'e. Hagi 3'a nofima magokepima erinteno zagi'nenia nofira ame hunora eri akamprura osugahie. ¹³ Amunte omane kasefa vahe'ma mani'neni, knare antahi'zane vahe'ma mani'zamo'a, ozafa kini ne' mani'neni avumro'ma ante ke'ma eri atre'zana agatere'ne. ¹⁴ Ana kasefa ne'mo'a amunte omne nagapinti fore hu'nenianagi, amne feno vahera fore hugahie. Ana nehuno kina nompintira amane kinia efore hugahie. ¹⁵ Ana'ma hige'na kogeno ana maka vahe'mo'a ana (nehaza) kasefa kini ne'mofo amage'nentaze. ¹⁶ Ohampriga'a vahe krerfamo'za kasefa kini ne'mofo kaziga mani'naze. Hianagi henkama fore hu'za esnaza, kasefa kini nekura musena huontegahaze. Ama ana zamo'enena agafa'a omneneankino, zaho'ma avaririankna nehie.

5

Anumzamofonte'ma huvempama hu zamofonaneke

¹ Anumzamofonompima unefresunka akohenka ufro. Anumzamofonotavaonte'ma akoheno umani'neni kema antahi'zamo'a, agha ontahino neginagi ofama kre sramnavu zana agatere'ne. Na'ankure zamagra e'i haviza nehune hu'za nontahize. ² Kagitetira ame'ama hunka keaga huge ame'ama hunka kagu'aretira maka antahintahi zanka'a Anumzamofonavuga huamara osuo. Na'ankure Anumzamofonamo'a

monafinka manigenka kagra ama mopafi mani'nane. Ana hu'negu kagra osi'a naneke huo. ³ Mika zanku'ma antahintahi hakarema hanunka, rama'a avana kegahane. Rama'a kegagama hu zamo'a neginagi vahe aseghane. ⁴ Anumzamofoma mago zama amigahue hunkama huvempa hu'nenunka, zazatera azerinka ovuo. Na'ankure Anumzamo'a neginagi vahekura musena nosianki, Anumzamofoma amigahue hunkama huvempa hu'nenana zana amio. ⁵ Anumzamofonte'ma huvempa osu zamo'a knare hu'ne. Hagi Anumzamofonte'ma huvempa huteno, ana nanekema amage'ma onte'zamo'a knarera osu'ne. ⁶ Hagi atregeno kagimo'a kavreno kumipina ovino. Ana nehunka pristi vahetera kagraka'ama kaguvazi kazigatira hunka ruge hunaku hurega hantga hu'na huvempa Anumzamofontera hu'noe hunka osuo. E'inama hananana, Anumzamofona azeri arimpa ahesankeno, mika zama eri fore'ma hanana zantamina eri haviza hugahie. ⁷ Rama'a nanekema nehuno, rama'a ava'nama ke zamo'a, agafa'a omane'ne. E'ina hu'negu Anumzamofokorora hunentenka agoraga'a manio.

Rama'a zago fenoma ante zamo'a agafa'a omne'ne hu'nea naneke

⁸ Kesankenoma kamani vahe'mo'zama zamunte omane vahe'ma knama zamiza zamazeri haviza nehu'za, zamazama hugazama atre'za zamazama nosnagenka antria hunka kagogogura osuo. E'i ana'ma nehaza vahe'mokizmia zamagri'enena kva vahezemia mani'nenno, anahu avu'avara hunezmantege'za

anara nehaze. ⁹ Mopafinti'ma amuhoma hu'za erifore'ma nehaza kavera, kini ne'moke erihna nehie. ¹⁰ Zagogu'ma avesi avesima nehania vahe'mo'a zagoa eri avi oteghahie. Hagi fenoma ante'zanku'ma agesama nentahisia vahe'mo'a, fenozana eri knarera osugahie. E'i ana zamo'enena agafa'a omne'ne. ¹¹ Rama'a fenoma ante'nea vahe'mofona, rama'a vahe'mo ana fenontera kregre huno eri fanane hugahie. E'ina hugahianki, ana fenozamo'a nankna knare'za avreno nafa'amofona eme amigahie? Magozana avreno eme omigosianki, negenigeno ana fenozamo'a fanane hugahie. ¹² Amuho huno'ma eri'zama eneria vahe'mo'a osi'a neza nesio, rama'a neza nesianagi avura mase so'e nehie. Hianagi rama'a fenoma ante'nea vahe'mo'a avura mase so'e osugahie. ¹³ Hagi tusi'a kefo avu'avazama ama mopafima koana, tusi'a fenoma eri atruma nehia vahe'mofona, agri fenomo azeri haviza nehie. ¹⁴ Hagi rama'a zagoma tro hu kazigatima atraza zagomo'a, ome fanene nehige'za mofavre'mo'za erisaza zagoa nomane. ¹⁵ Hagi nerarera rimpafintira magozana e'orita tavufga avapa e'nonankita, frisuta mago'a fenozana e'rineta ovugahune. ¹⁶ Ama'na zamo'enena tusi'a kefo avu'avaza me'ne. Ama mopafima vahe'mo'ma fore'ma huno e'nea kante anteno, friana anahu kna huno nevie. Hiankino amuhoma huno eri'zama eri fore'ma nehia zamo'a, zahoma avaririaza huno amnezankna nehie. ¹⁷ Hagi ama mopafima mani'zama azafina hanimpi kavera nene'za tusi'a zamatafine, krifine, zamarimpa ahezampi

mani'za neaze. ¹⁸ Anahu kna hu'na nagrani'ama mago knare zama ke'na eri fore'ma huana, iza'o amuhoma huno eri fore'ma hania zana neneno musenkase huno, osi'a knama Anumzamo'ma ami'nea knafina manino. Na'ankure e'i amuhoma hu'nea eri'zama eria zamofo mi'zama'e. ¹⁹ Hagi Anumzamo'ma mago vahe'ma zagone fenonema nemino'a, amuhoma huno erifore'ma hania zama neneno'ma musema hania antahintahia ami'ne. E'i ana zantamina Anumzamo'a muse'za ami'ne. ²⁰ Anumzamo'a ana vahe'mofona ana zantamimpi antahintahia erintegeni ana zanku muse nehuno, ko'ma manino'ma e'nea nomania zankura agesa nontahie.

6

Asimu'mofona agafa'a omnene hu'nea naneke

¹ Hagi mago kefo zama mopafima me'nenoma vahe'mofoma knama nemia zama koana, ² Anumzamo'a mago'a vahera zago fenona nezmianagi, ana vahera atregeno amuhoma huno eri fore'ma nehiazana neneno musena nosie. Hianagi ana vahe'mo'a ana zantamina atreno frigeno, ru vahe'mo'za e'nerize. E'i zamo'a havizantfa hu'neankino, agafa'a omne'ne. ³ Hagi mago ne'mo'ma 100'a mofavreramima anteteno muse osu nomani'zama manime vuno ozafa omereno frisige'zama knare'ma hu'za aseontesageno'a, haviza hugahie. Arera arimpafima fri'negeno'ma kasentea mofavrema asente'zamo, ana nera agatereno knare zantfa hugahie. ⁴ Na'ankure e'inahu mofavremo'a arera rimpafima fritegeno kasentegeni, frino amnezankna higeno hanizamo refitegeno agi'a

nomane. ⁵ E'i ana fri mofavremo'a zagea kege, mago zana keno antahinora nosianagi, 100'a mofavrema anteteno manime yuno ozafa omereno fria nera agatereno manigasa nehie. ⁶ Hagi ana ne'mo'ma 1 tausenia kafu'a maniteno ete mago'ane 2 tauseni'a kafua manigahianagi, mani'zama'afima musema huno mani'noma ovaniana knarera osu'ne. Na'ankure tarega'mokea magozahu huke frike magoke kumapi umanigaha'e. ⁷ Vahe'mo'ma maka eri'zama amuhoma huno eneriana agrama agipima nesia zanku eri'zana enerie. Hianagi ana nezamo'a amura nosie. ⁸ E'ina hu'negu inankna kazigati knare antahizane ne'mo'a, neginagi antahizane nera agatere'ne? Hagi amunte omne ne'mo'ma maka zama eri fore nehuno, vahe zamavugama knare avu'ava'ma huno vanoma hania zamo'a, nankna huno aza hugahie? ⁹ Nazano ante'nenana zankura muse nehunka, onte'nenana zama erizankura antahintahia huyava osuo. E'inahu zamo'a zaho'ma avaririankna hu'neankino, agafa'a omane'ne. ¹⁰ Maka zama fore'ma huno me'neana, ko agia ante'nea zantaminke megeno, nanknahu zantami mago mago vahetera fore hugahie, ko Anumzamo'a keno antahino hu'ne. E'ina hu'negu agafa'a omane zantera, Anumzamo'enena kehara osuo. ¹¹ Rama'a kema hu zampintira, ana kemofa agafa'a ontahigahane. E'ina hu'negu rama'a kema hanunka, nankna knare'za erifore hugahane? ¹² Osi'a knama ama mopafima manisunana, so'e manizama mani'zana iza antahino keno hu'ne. Mago'a zamofa amema'amo'ma hiaza huta, osi'a knafima agafa'a omane nomanizama

manisuna knafina, knare'ma huno manisia zana magomo'e huno keno antahinora osu'ne. Fritama vutesunkenoma ama mopafima fore'ma hania zana, mago vahe'mo'a keno antahinora osugahie.

7

Knare antahi'zane havi antahizamofo refko huno kezamofo naneke

¹ Knare avu'ava'ma hu zamofu zago'amo'a, marerirfa mnanentake masavena agatere'ne. Vahe'ma fri knamo'a, vahe'ma kasente kna agatere'ne. ² Tahunte'ma vu knamo'a tusi ne'zama kreno neneno musema hu nompima vu'zana agatere'ne. Na'ankure maka vahera fri vaheke mani'nonanki, amnema mani'nona vahe'mota tagera okanisune. ³ Asunku'ma hu'zamo, kiza zokago'ma hu'zana agatere'ne. Na'ankure asunku'ma hu'zamo'a, tagu'a tazeri ani higeta, ruzahu ruzahu avu'ava'ma hu'zana antahita keta nehune. ⁴ Knare antahi'zane vahe'mo'a vahe'ma fri'negenoma asunku'ma huno mania nontega agu'amo'a nemane. Hianagi neginagi antahi'zane vahe'mo'a musema nehaza nontega agu'amo'a nemane. ⁵ Knare antahi'zane vahe'mo'ma hanave kema huno vahe'ma azeri fatgohu kema antahi'zamo, neginagi vahe'mo'ma zagame'ma nehia zama antahi'zana agatere'ne. ⁶ Neginagi vahe'mofo kiza zokago kemo'a, ne'zama kre'nea kavomofu henka kazigama ave'ave trazanuma tevema hugre'negenoma trage raragama hiaza nehie. Ama ana zamo'a agafa'a omnetfa hu'ne. ⁷ Vahe'ma knama amino azeri havizama hu'zamo'a, knare antahi'zane

vahe azeri neginagi vahe nese. Anahu kna huno mago'zama huntenogu'ma, zagoma atesino masavema hu zamo'a, vahe'mofo agu'a azeri haviza nehie. ⁸ Eri'zama eri afinare'ma ate zamo, eri'zama eri agafama hu zana agateregeno, arimpa fru huno mani'nenno avegama ante'zamo avufga rama hu'zana agatere'ne. ⁹ Ame'amara hunka krimpa oho. Na'ankure ame'ama'ma huno arimpama ahe zana neginagi vahe'mofo avu'ava me'ne. ¹⁰ Nahigeno korapa'ma mani'nama e'noa knamo'a, menima mani'noa kna agatere'ne hunka kagenoka osuo. Na'ankure e'i knare antahi'zantetira kagenoka osugahane. ¹¹ Knare antahi'zanteti'ma erisanti'ma hare'zamo'a knare hu'neankino, nomani'zama maninka vanampina knare huno kaza hugahie. ¹² Zagomo'ma kazama nehiankna huno, knare antahi'zamo'a kazahugahie. Hianagi knare antahi'zamoke kagura vazigahie. ¹³ Anumzamo'ma tro'ma hu'nea zantamina kenka antahinka huo. Hagi kazaki zantamima Agrama tro'ma hunte'nea zantamina, iza eri fatgo hugara hu'ne? ¹⁴ Maka zama hana zantmimo'ma knare'ma hania knafina, muse huo. Hianagi maka zamo'ma amuhoma hanigenka, kenka antahinkama hananana Anumzamoke knare knane, havi knanena negamie. E'ina hu'negu mago'mo'a okima fore'ma hania zana keno antahinora osu'ne.

¹⁵ Agafa'a omane nomanizama mani'na e'nofina, ama tare'za ke'noe. Fatgo avu'ava'ma nehaza vahe'mo'za ame hu'za nefrizageno, kefo avu'ava'ma nehaza vahe'mo'za, zazate maniza nevu'za kefo avu'avara hu'za nevaze. ¹⁶ Hagi fatgo

avu'ava zana agaterenka fatgo vahetfa manisue hunka nosunka, knare antahi'zane vahera agaterena, knare antahi'zane vahetfa manisue hunka osuo. Na'ankure e'inahu kavukva zamo'a, kazeri haviza hugahie. ¹⁷ Kagra kefo avu'ava'ene vahera agaterenka kefo avu'ava zana nehunka, neginagi vahera oso. Nahanigenka kagra kasefa vahera mani'nenka ame'amara hunka frigahane? ¹⁸ Anantarega koro kema antahino amage'ma ante'zamo knarera hu'ne. Na'ankure Anumzamofoma koroma hunteno, amage'ma ante zana anantarega avu'avazampi ne-e. ¹⁹ Mago knare antahi'zane ne'mofo hankavemo'a, 10ni'a ugagota kva vahetmima rankuma'ma kegavama hu'naza vahe'mokizmi hankavea agatere'ne. ²⁰ Magore huno ama mopafina fatgo huno'ma mani'nenko kumi'ma osu vahera omani'ne. ²¹ Ana maka nanekema vahe'mo'zama hanaza nanekea kagesa antenka ontahio, aru eri'za vahekamo huhaviza hugante'nia naneke antahigahane. ²² Na'ankure aru vahe'ma hu havizama hunentana zana, kagra kenka antahinka hu'nane. ²³ Ama ana maka zana knare antahizanteti refko hu'na kete'na amanage nagra'agura hu'noe, knare antahi'zane vahe mani'nue hu'na huanagi, nagra knarera osu'noe. ²⁴ Knare antahi'zamo'a afete me'neankino, hakeno'ma eri'amo'a tusi amuho hu'ne. ²⁵ Maka kaziga knare antahi'zankura hake'na vano nehu'na, nagafare maka zana fore huno me'ne hu'na hakenaku antahintahia retro hu'noe. Nagafare vahe'mo'za kefo avu'avara nehu'za neginagi avu'avara nehaze hu'na ke'na antahi'na

hunaku nagesa antahi'noe. ²⁶ Mago zama ke'na eri fore'ma huana, mago'ma kefo zantfa huno fri'zama agatere'neana, a'nemofu krifumo'e. A'nemofu agu'amo'a krifugna hu'neankino, fru fru azamo'a vahe'ma kinama hunentea seni nofi kna hu'ne. Anumzamo'ma musema nehiazama nehia vahe'mo'a, ana akura koro fregahie. Hianagi kumi'ma nehia vahe'mofona, kati higeno aze'nerie. ²⁷ Rempima humi ne'mo'a huno, maka zamofu agafa'ama hakena erifore'ma hunakura, mago mago zamofu agafa'a hakena ketere hu'noe. ²⁸ Anama hake'nama nevu'na mago zana onke'noanagi, 1 tauseni'a vahepina, fatgo avu'ava'ene nera magoke ke'noe. Hianagi magore hu'na fatgo avu'ava'ene ara onketfa hu'noe. ²⁹ Magoke zama ke'na erifore'ma huana amane, Anumzamo'a fatgo vahe tro hunte'neanagi, vahe'mo'a rama'a kankamu retro huno kefo avu'avara nehie.

8

Kva vahe'ma amage'ma ante'zamofu naneke

¹ Iza knare antahi'zane vahera mani'neni, maka zamofu agafa'ama eri ama'ma hu'zana antahine? Knare antahizamo'a vahe'mofu avugosafi remsa higeno, avugosamo'a rumsa huno nevie. ² Kini ne'mofu ke antahinka amage anto hu'na nagra negasamue. Na'ankure kagra ko Anumzamofu avuga ke'a amage antegahue hunka huvempa hu'nane. ³ Ame'amara hunka kini ne'mofu avugatira eri'zanka'a atrenka vunka kini ne'mofoma ha'ma renentaza vahe'enena kea ome hu hageorafio. Na'ankure kini

ne'mo'a nazano agri'ma avesinia zana amane hugahie. ⁴ Kini ne'mofo kemo'a, hihamu'a me'ne. Mago vahe'mo'a agenoka huno, na'a nehane hunora osugahie. ⁵ Hiankino kini ne'mofo kema amage'ma antea vahe'mo'a, knazana e'origahie. Knare antahi'zane vahe'mo'a maka zama hania knane, maka'zama eri fore'ma hania kna fatgoa keno antahino hugahie. ⁶ Na'ankure vahe'mofona hazenke zama'amo'a marerigahianagi, maka zamofona kna'a metere higeno kankamuma'a metere hu'ne. ⁷ Tamagerfa huno okima fore'ma hania zana, mago vahe'mo'a keno antahinora osu'neankino, okima fore'ma hania zamofona, iza huamara huno tasamigahie? ⁸ Mago vahe'mofona hihamu'a omane'neankino, fri'zama nehanigeno asimu'amo'ma atre'zama nehanigeno'a aze'origahie. Anahu kna huno fri'zana mago vahe'mo'a aze'origahie. Ha'ma hu knafima sondia vahe'ma hunontean kna huno, kefo avu'ava zamo'a magore huno kefo avu'ava'ma nehia vahera atresigeno ovugahie. ⁹ Maka zama ama mopafima fore'ma nehia zanku'ma antahintahima hufintira, mago zama kena eri fore'ma huana, vahe'mo'ma vahe'ma azeri haviza hu'zanke me'nege'na ke'noe. ¹⁰ Kefo avu'ava'ma nehia vahe'ma frige'za, antahimi'za knare'za hu'za asezamantazage'na zamage'noe. Ana'ma hu'za asentete'za, ete ana ne'mo'ma hazenkema eri hakarema nehia rankumapima ne-eza, ana ne'mofo agia ahentesga nehaze. E'inahu avu'ava zamo'a agafa'a omane'ne. ¹¹ Hagi hazenkema nehaza vahe'ma keagazmima ame hu'zama refko'ma

hu'za knama nozamizage'za, zamagrama zamagesama antahi'zana hazenkema hu'zana knare'za nehune nehu'za huvava huza nevaze. ¹² Hianagi kefo avu'ava'ma nehaza vahe'mo'zama 100'a zupama hazenkema nehu'za za'za knama mani'za nevazage'na, nagrama antahi'na ke'nama huana Anumzamofoma koro'ma hunte'za agoraga'ama nemani'za vahe'mo'za zamagatere'za knare zantfa hu'za manigahaze. ¹³ Hagi kefo avu'ava'ma nehaza vahe'mo'zama maka zama hanaza zamo'a, knarera huno hageno mareorigahie. Na'ankure Anumzamofona korora hunontazanki'za, knama mani'zama vanaza knamo'a kinaga zagemo'ma ufregeno vahe amema'amo'ma fanene nehiankna hu'za fanene hugahaze. ¹⁴ Hagi agafa'a omne zama mago'ma ama mopafima eri fore'ma nehiana, knare vahetmina kefo avu'ava'ma nehaza vahe'ma huzmantaza kna avu'ava hunezmante'za, kefo avu'ava'ma nehaza vahera knare vahetmima huzmantaza kna avu'ava hunezmantaze. E'inahu avu'ava zamo'enena agafa'a omne'ne. ¹⁵ E'ina hu'negu ama mopafina magora knare zana omne'neanki, ne'zane tinema neneno musema huno'ma mani nomani'zamoke knarera hu'ne. E'ina'ma hanu'za Anumzamo'ma eri'zama zamige'za ama mopafima amuhoma hu'za eri fore'ma nehaza zantami nene'za musena hugahaze. ¹⁶ Hagi knare antahi'za erisue nehu'na, ama mopafi vahe'mo'zama knazama e'neriza zama koana, vahe'mofona avumase zana omane'neanki, feru'ene kenage'enena vahe'mo'a eri'zana eri vava nehige'na ke'noe. ¹⁷ Anama hige'na nagrama ke'na antahi'nama huana, maka

zama ama mopafima Anumzamo'ma tro nehia zana, mago vahe'mo'a keno antahinora osugahie. Knare antahi'zane vahe'mo'enena nagra knare hu'noanki'na, Anumzamo'ma tro'ma nehia zana amne ke'na antahina hugahue huno hugahianagi, ana maka zana keno antahinora osugahie.

9

Ana maka vahera fri vaheke mani'none hu'nea naneke

¹ Ana hige'na ama ana maka zama rezaganena koana, fatgo avu'ava'ma nehia vahe'mo'ene knare antahi'zane vahe'mo'enema, maka zama neha'a zamo'a Anumzamofa azampi me'ne. E'ina hu'neankino mago vahe'ma avesintege avesra huntege'ma hu'zana vahe'mo'a keno antahinora osu'ne. ² Maka fatgo avu'ava'ene vahero, kefo avu'ava'ene vahero, knare vahero, havi vahero, agruhu vahero, agru osu vahero, mono vahero, mono ontahi vahera, ana maka vahe'mo'a mago'zahu kanteke vugahie. Hagi Anumzamofonte'ma huvempama nehaza vahete'ene Anumzamofonte'ma huvempama huzankuma koroma nehaza vahete'enena mago zahu zanke fore hugahie. ³ Ana maka vahe'motare'ma mago zahu'zama fore'ma nehia zamo'a knarera nosie. E'ina hu'negu vahe'mo'za zamagra'a kegava hu'neza knare avu'avara nosazanki'za zamagra'a zamavesi'zamofa amage'nente'za, ome havizana nehaze. Hagi ana amefira mago'zana omane'neanki, fri'za nevaze. ⁴ Hianagi kasefa'ma hu'za mani'naza vahe'mokizmia amuha zazmia me'ne.

Na'ankure zamagra amanage hu'za nehaze, kasefa huno mani'nea kramo'a fri'nea laionia agatere'ne hu'za nehaze. ⁵ Hagi kasefa'ma huta mani'nona vahe'mota, frigahune huta antahi'none. Hianagi fri'naza vahe'mo'za magozankura zamagesa ontahige, mago zamofa antahintahimo'a antahintahi zamifina nomanege'za, vahe'mo'zanena antahi nozamize. ⁶ Ana vahe'ma fri'zageno'a vahe'ma zamavesi nezmante'za, zamavaresrama hunezmante'za, kezmanunuma nehaza antahintahi zamo'enena ana maka fanene nehie. Ana hu'neankiza ete ru'enena ama mopafima fore'ma nehia zantamina nege'za, antahintahia osugahaze. ⁷ E'ina hu'negu muse nehunka vunka nezanka'a ome nenenka, waini tinka'a ome no, na'ankure Anumzamo'a ko e'inahuzana hugahane huno hu izo hugante'ne. ⁸ Maka zupa knare'nare kukena nehunka, masavena kanuntera fre vava huo. ⁹ Ama mopafima agafa'a omne knama maninka vanana kna'afina, Anumzamo'ma kamigenka avesima nentana a'ka'anena muse hunka manio. Na'ankure ama mopafima amuhoma hunka maninka vanana zamofa mizama'a kami'ne. ¹⁰ Inanknahu eri'zama ama mopafima erisanana maka hankaveka'reti hunka erio. Na'ankure frinka matitega vananana eri'zana ome e'orige, eri'za antahintahia ome retro huge, antahi'zana erige knare antahi'zanena erigera osugahie. ¹¹ Hagi ete mago zama ama mopafima koana, tusi zama huno agama nerea vahe'mo'a agare zokago'ma reana, vahera zamagaterekera nosigeno, hankave ha' vahe'mo'za hara huzmagateregara nosaze. Anahukna huno knare

antahi'zane vahe'mo'a agakura nehigeno, maka zama knare huno tro'ma nehia vahe'mo'a feno vahera nomanigeno, knare huno avonoma huno antahi'zama eria vahe'mofo nomani' zama'amo'a knarera nosie. Hianagi knare kankamunte'ma ruhiza'ma huterema nehaza vahe'mo'za knarera nehaze. ¹² Na'ankure mago vahe'mo'a knazama avate'ma esiankna antahino keno osu'neankino, kukomo nozame azerigeno antri nehiaza huge, krifumo nama azerigeno antri nehiankna huno hazenke zamo'a vahetera ame huno ne-e.

Knare antahi'zamo'a neginagi antahi'zana agatere'nea naneke

¹³ Hagi ama mopafima fore'ma nehia zantmima negogeno'ma, mago knare antahintahima nenamino nazeri musema hiana ama'ne, ¹⁴ mago osi kumapina osi'a vahe mani'nazageno, hihamu'ane kini ne'mo'a sondia vahe'ane eno kuma keginamofo tavaonte mopa kateno ante hihi huno marerino hara huzmante'za hu'ne. ¹⁵ Hagi ana kumapina mago amunte omne ne' nemanian ne'mo'a, knare antahizama'areti ana kumara agu'vazi'ne. Hianagi mago vahe'mo'e huno ana'ma hu'nea zankura antahi omi'naze. ¹⁶ Ana higeno knare antahi'zamo'a hankavea agatere'neanagi, amunte omane ne'mofo knare antahizankura vahe'mo'za antahimi'za zazatera novaze. ¹⁷ Knare antahi'zane ne'mo'ma akoheno'ma hania ke'ma antahi'zamo'a, neginagi kini ne'mo'ma ranke'ma huno kema nehigeno'ma antahi'zana agatere'ne. ¹⁸ Knare antahi zama eri'zamo ha'zama ante zana agatere'ne. Hianagi kumike ne'mo'a rama'a knare'zantamina eri haviza hugahie.

10

Neginagi vahemo'ma atupa antahi'zama e'neria zamofa naneke

¹ Mnanentake zama nentaza taferopima kosintamimo'zama fri'za mesu'za, kasri'za ana taferopima me'nea mnanentake'zana eri haviza hugahaze. Hagi e'ina hukna huno osi neginagi avu'ava zamo'a, knare antahi'zane knare agima vahe'mofoma amino husgama hunte'zana eri haviza nehie. ² Knare agu'agesane vahe'mo'a knare avu'avaza nehigeno, havi agu'agesane vahe'mo'a, neginagi avu'avaza nehie. ³ Neginagi vahe'mofona kama vania avu'avate negenka, e'i neginagi vahere hunka hugahane. ⁴ Hagi kvakamo'ma arimpama aheganteno kema kasanigenka, eri'zana atrenka ovuo. Fru hunka mani'nenka kvakamofa kema antahisankeno'a, mago'ane arimpa aheogantegahie. ⁵ Hagi mago kefo avu'ava zama ama mopafima koana, ugagota kva vahe'mo'za eri'zana eri havizana nehaze. ⁶ Neginagi vahera marerirfa eri'zanke nezami'za, feno vahera evurami'nea eri'za nezamize. ⁷ Hagi mago zama koana, kazokazo eri'za vahe'mo'za hosi afu agumpi vano nehazage'za, ugagota kva vahe'mo'za kazokazo eri'za vahekna hu'za mopafi vano nehaze. ⁸ Mago vahemo'ma agra'ama kafinte'nesia kerifina agra'a uramigahie. Hagi korapama me'nesia have keginama ahe fragu'ma vazisanana anampintira osifavemo'a kamprigahie. ⁹ Hagi mago vahe'mo'ma havema frage eri'zama e'nerisigeno'a, ana havemo'a tamino hazenke amigahie. Hagi mago

vahe'mo'ma zafama ape'ma nehanigeno'a, ana zafamo'a hazenkea amigahie. ¹⁰ Hagi osane'nenia sasumereti'ma eri'zama erisanana rama'a hankave atrenka eri'zana erigahane. Hianagi knare antahi'zama erinenia vahe'mo'a knare huno eri'zana erigahie. ¹¹ Ko'ma osifavemo'ma vahe'ma ampritesigeno'ma ana osifavema azeri agazonema haniana, ana osifavema azeri agazonema hania vahe'mofo eri'zamo'a amnezankna hugahie. ¹² Knare antahi'zane vahe'mo'a vahekura asunku hunezamanteno knare mani'zankuke keaga nehie. Hianagi neginagi vahe'mo'a hazenke'za avreno nomani'zama'afima esiankege nehie. ¹³ Neginagi vahe'mo'a neginagi kereti agafa huteno, neginagi avu'ava zanteti'ene kefo nanekereti'ene ome hu vagaregahie. ¹⁴ Naza henka fore hugahie mago vahe'mo'a antahino keno osu'neanagi, neginagi vahe'mo'a rama'a naneke huvava huno vugahie. Hagi henkama fore'ma hania zana iza asamigahie? ¹⁵ Neginagi vahe'mo'za eri'zana eri'sazanagi tusi zamavaresragu hugahaze. Na'ankure nozamiregama nevaza kana ke'za eri forera osugahaze. ¹⁶ Mago osi mofavremo'ma kini manino kegavama hu'nesia mopafima nemanisaza kva vahe'mo'za nanterama ne'zama kre'za nene'za musema hanaza mopafi vahe'mota, razampi haviza hugahazanki kva hiho. ¹⁷ Mareri vahe'mofo mofavremo'ma kinima manino kegavama hu'nesia mopafi kva vahe'mo'za kna fatagore neginagi osu'are nezama nenesaza mopafi vahe'mota muse hugahaze. ¹⁸ Eri'za e'ori feru vahe'mofo nomo'ma

varivarima nehanigeno ko'ma eri so'ema osanigeno'a varivari huno nomofo agu'afi efreno eri haviza hugahie. ¹⁹ Rama'a ne'zama kreno ne'zamo'a kiza zokagoma nehuno musenkasema huno mani'za avreno ne-enigeno, waini tima nezamo'a museza avreno neanagi, zagoretike makazana tro hugahane. ²⁰ Antahizanka'afina kini nera antahi havizana huonto. Nemsampinka maninenka feno vahera huhavizana huonto. Na'ankure osi namamo'a ana nanekeka'a erino ana vahera ome asmi'nigura ontahi'nane.

11

Antahintahi hu so'e huteno eri'za eri'zamofonaneke

¹ Kagra rama'a kaziga eri'zana e'nerinka, henka'a knare miza erigahane. ² Zago fenonka'a 7ni'afino 8'afino refako hunka atregeno erizana erino. Na'ankure okima ama mopafima havizama fore'ma hania knazana ontahi'nane. ³ Hagi hampomo'ma ome knama nehuno'a, ko tagiramino nerie. Hagi zafama antagi atregeno'ma noti kazigo, sauti kazigama umasere anante nemane. ⁴ Hanki kagrama zahoku'ene hampo koku'ma avegama antesunka avimzana hankrenka hoza ovasgegahane. ⁵ Zaho'mofo kama kenka antahinka osuge, osi mofavrema areranku'afima fore'ma nehiazama kenka antahinka osanaza hunka, Anumzamo'ma e'neria eri'zane, maka zama tro'ma nehia zana kenka antahinka osugahane. ⁶ Nanterana avimza avinka'a nehankrenka, kinaganena avimza avina hankro. Na'ankure mago avimzamo'ma

havizama hanigeno'a, mago avimzamo'a knare hugahie. Huge anantarega avimzamokea knare hugaha'e.

⁷ Masa zamo'a haganentake hu'neankino, vahe'mo'za muse hu'za zagea negaze. ⁸ Hagi mago vahe'mo'ma rama'a kafu zagema manino vunaku'ma hanuno'a, ana maka knafina muse huno manino vino. Hianagi ana knaramimpina rama'a havi knaramina me'neanki, agera okanino. Ana maka zama esnia zana agafa'a omne'ne. ⁹ Kasefa vahe'ma mani'zana knare hu'neanki, kasefa vahe'moka maka kna muse hunka nemaninka, nazano hunaku'ma hanana zana amne huo. Hianagi kagera okanio, maka zama hanana zana Anumzamo'a keaga huganteno refko hugahie. ¹⁰ E'ina hu'negu krimpa ahezana netrenka, kavufga kegava hunka manio. Na'ankure kasefa kavufgane hiamukanena amneza me'neankino agafa'a omane'ne.

12

Kasefa vahe'ma mani'nenante Anumzamofoma antahimi'nana zamofa naneke

¹ Kasefa vahe'ma mani'nenante tro'ma hugante'nea Anumzanka'amofona antahine-minka monora hunto. Hagi henkama havi knafima ufresunka nagra mani'zanigura musena osue hunka hugahane. ² Zagene ikane, hanafi'mofo masamo'ma kavurgare'ma rehanintirima nosnigeno, ko'ma nerigeno'ma negia hampomo'ma rehanintirima osu'nesire Anumzamofona antahimio. ³ Hagi ana

knafina tamazamo'a hanavemo'a omanena tamahirahi nerenkeno, osi'a tamave nemenkeno, tamavua asu hugahie. ⁴ Kagesamo'ma ankani orenesigenka eri'zama enerisaza agasasama nentahisante Anumzamofona antahimio. Hagi menina ese nama ageru arigenka onetine. Hianagi ana maka namaramimofa agerumo'a agerura rume vuno ome osi huno taganegahie. ⁵ Agonaregama mareri zanku'ma koroma osuge, ra'naregama uramizanku'ma koro'ma osuge, almoni zafa amosre gna huno kazokamo efeke osuge, fri'zama nehia kenumo'ma hagagi hagagi'ma nehiaza osuge, vea zama hu kavesi'zamo'ma evuoramige'ma hu'nenire Anumzamofona antahimio. Mani vava kuma mati'matitegama vurava'o osuge, vogisifama omase'nenankeno vahe'mo'ma zavima ote'nenire Anumzanka'amofona antahimio. ⁶ Kasefa vahe'ma mani'nenante Anumzanka'amofona antahimio. Hagi silva nofimo akampru osunenigeno, golireti'ma tro'ma hu'naza kavomo'ma takoma osu'nenire tro'ma hugante'nea Anumzamofona antahimio. Avega ante'negenon tinkavomo'a takora huge, kavore'ma rente'nea nofi'ma avreno tinkerifima uneramia nofimo'a havizana osino. ⁷ Ana'ma hanigeno'a kugusopamo'a eteno moparega vinkeno, tami'nea netega avamutimo'a Anumzamofontega ete vugahie. ⁸ Mika zamo'a agafa'a omane'ne huno rempi humi' ne'mo'a hu'ne. Tamage huno ana maka zamo'a agafa'a omane'ne.

⁹ Rempi humi ne'mo'a knare antahi'zana nagrike suzane huno osu'neanki, maka zama antahino keno'ma hu'nea zana vahetmina

rempi huzmi'ne. Vahe'mofo knare antahi'zana antahino keno hu so'e huteno, isa'are erinte fatgo hutere huno krente'ne. ¹⁰ Hagi rempi humi ne'mo'a haganentake nanekema huama'ma hunakura hakeno keno erifore huteno, ana antahi'zana knare huno tamage nanekea eriamu huno krente'ne. ¹¹ Knare antahi'zane vahe'mofo nanekemo'a, sipisipi afu azeri fatgo nehia agona azotagna hu'ne. Hagi knare antahi'zane vahe'mofo nanekema eri atruma hu'zamo'a, rama'a nirireti zafa ahentoko higeno hankavetino meankna hugahie. ¹² Hianagi mofavrenimoka mago'ene kavumro nanekea kasamigahue, rama'a avontafe'ma kre zankura kva huo. Na'ankure avontafe'ma kre'zamo'a atumpa'a omnogeno, avontafe'ma hamprino antahi'zama erizamo'a kazeri kavresra hugahie. ¹³ Hago ana maka nanekea huvagaroe. Hagi amanage hu'na vagare nanekea hugahue, Anumzamofonku korora huntanka agoraga'a nemaninka kasege'a avaririo, na'ankure e'i ana maka vahe'mo'ma amage antesia ke me'ne. ¹⁴ Hagi maka zantmima oku'a nehuna zane, knare tavutva nehuna zane, havi tavutva nehuna zantera Anumzamo'a keaga huranteno refko hugahie.

Anumzamofu Ruotage Avontafere
The Holy Bible in the Kamano-Kafe language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tokples Kamano-Kafe long Niugini

copyright © 2022 Tyndale Bible Translators

© Tyndale Bible Translators

Language: Kamano-Kafe (Kamano)

Translation by: Tyndale Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-02-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

f1057ba4-e8d1-53e3-baf9-315ebf4a8836